

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

**STRATEGIC PARTNERSHIP BETWEEN SCHOOLS
KA2 ACTION, ERASMUS+ PROGRAM
THE VIRTUAL UNIVERSE WE WANT
PROJECT NO: 2016-1-RO01-KA219-024515**

SPAIN

Cyberbullying and Spanish Laws

ERASMUS+
The Virtual Universe We Want
2016-2018

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Introducció a les lleis espanyoles i el cyberbullying

Vídeo

(També descarregat al drive)

<https://www.youtube.com/watch?v=exoWWQkenNs>

Que és el ciberbullying?

És l'acció de portar a terme **amenaces, vexacions, xantatge, insults, humiliacions** o un altre tipus de molèsties realitzades en el qual **únicament estan implicats menors** per mitjà de tecnologies de la comunicació, com el correu electrònic, la missatgeria instantània, les xarxes socials, la missatgeria de text a través de dispositius mòbils o la publicació de vídeos o fotografies en plataformes electròniques de difusió de continguts.

Que és el grooming?

El grooming és l'assetjament exercit per **un adult a un menor** deliberadament per establir control sobre el menor i aconseguir l'abús sexual.

Ciberbullying	Grooming
Menor - Menor	Major d'edat - Menor

Quines lleis
espanyoles
coneixes?

Lleis Espanyoles

- Constitució Espanyola (Drets fonamentals)
- Codi Civil (Regulacions)
- Codi Penal (Delictes i Penes)
- Llei del Menor (Penes pels menors d'edat)
- Llei Orgànica 15/1999, de Protecció de Dades

(dóna dret a decidir sobre les seves dades evitant que una altra persona pugui utilitzar la teva informació personal sense el teu permís)

Les lleis espanyoles i el cyberbullying

El Codi Penal espanyol és on es tipifiquen els **delictes i les seves penes**.

El Codi Penal recull el cyberbullying com un delicte en la seva última modificació.

Creada: 23 de novembre de 1995 - Última modificació: 31 de març de 2015.

Abans del 2015	30 de març de 2015
<ul style="list-style-type: none"> ● Els casos de cyberbullying NO estaven castigats	<ul style="list-style-type: none"> ● Els casos de cyberbullying Sí estan castigats.

Quines penes
castiguen
l'assetjament?

Condemnes depenent de l'edat

Menors de 14 anys	De 14 a menys de 18	Més de 18 anys
Inimputable Informe psicològic	S'aplicarà la Llei del Menor per decidir la condemna	S'aplicarà el Codi Penal per decidir la condemna

Penes. Menors de 14 anys

- Menys de 14 anys → **inimputable penalment**. (No es pot aplicar condemna)
- La Llei considera que aquestes persones no estan completament formades i es busca una pena que vagi més orientada a la **reintegració** social.
- Els familiars o tutors legals de l'assetjador són responsables d'afrontar les conseqüències econòmiques.

Penes. Majors de 14 i menors de 18 anys

- Condemnats amb la Llei del Menor
- Es tractarà de donar resposta educativa i d'integració social.
- Quan un menor és responsable penalment, es pot imposar:
  - ❖ l'internament en centre de menors.
  - ❖ prestacions en benefici de la comunitat.
  - ❖ En el cas que no hagués acabat de complir condemna en el centre de menors perquè ja té els 18 anys, passarà a la presó per finalitzar la condemna.

Penes. Majors de 18 anys

Delicte de Coaccions: Persona que de forma insistent vol contactar amb un altra contra la seva voluntat, a través de qualsevol mitjà de comunicació. **Pena de presó de 3 mesos a 2 anys.** Article 172 ter del Codi Penal.

Delicte de Tracte Degradant: Persona que humilia o menysprea el valor d'una persona. **Pena de presó de 6 mesos a 2 anys.** Article 173. 1. del Codi Penal.

Delicte d'Abús Sexual: Persona que mitjançant l'ús de la tecnologia contacti amb un menor de 16 anys i li proposi participar en un comportament de naturalesa sexual (**Pena de presó de 1 a 3 anys**) o demani material pornogràfic on surtin menors (**Pena de presó de 6 mesos a 2 anys**) Article 183 ter.

Delicte d'Injúries: Expressar per escrit o verbalment fets falsos. **Pena de multa de 6 a 14 mesos.** Article 208.

Delicte d'amenaçes: Amençar a una persona. Si el culpable ha aconseguit el seu propòsit: **Pena de presó de 1-5 anys.** Si no ho aconsegueix: **Pena de presó de 6 mesos a 3 anys.** Article 169.

Persona que demana una recompensa per no revelar o publicar fets sobre la seva vida privada. Si el culpable ha aconseguit el seu propòsit: **Pena de presó de 2-4 anys.** Si no ho aconsegueix: **Pena de presó de 2 mesos a 2 anys.** Article 171.

Si pateixes
assetjament,
DENUNCIA-HO!

Quines proves puc
aportar?

Les proves

1. Fotografia de la pantalla. Amb això hem creat un document en el qual es veu la pàgina web, amb la seva adreça, la fotografia publicada, i la data de l'ordinador. Aquesta fotografia, la càmera també grava la data i l'hora en què es va realitzar.

2. Captura de pantalla. Aporta molt poc més que la fotografia directa de la pantalla, però la complementa amb major detall de la imatge.

3. Descarregar la fotografia. Això ens pot donar, amb una mica de sort, molta informació sobre les dades ocults de la fotografia. Per exemple, podríem obtenir la data i hora en què es va prendre, la càmera que es va usar (marca, model, número de sèrie), i si ha estat retocada, el programa que es va utilitzar, la data i hora en què es va fer, i alguna dada més sobre l'ordinador en què es va fer.

Supòsits pràctics
per reflexionar

SUPÒSITS (Grooming)

Lucia, de 16 anys, va denunciar davant la Policia a una persona que fingia ser responsable d'agències de models per obtenir imatges de dones nues a través d'Internet.

El detingut contactava amb les dones a través de xarxes socials, enganyant perquè posessin despullades davant la càmera web amb promeses de participar en un supòsit càsting i passar a formar part d'un llibre fotogràfic d'agències de models. En les entrevistes sol·licitava a les víctimes que posessin cada vegada amb menys roba per comprovar si eren aptes per al book, demanant-los finalment que posessin despullades.

Un cop que aconseguia alguna fotografia de les víctimes sense roba, les obligava a realitzar altres actes obscens davant la càmera, amenaçant-les en cas contrari amb difondre les imatges ja obtingudes dins del seu entorn familiar i social.

SUPÒSITS (Grooming)

Amàlia, una nena de 13 anys, contacta amb un altre nen de 15 anys a través d'un xat de Internet. El nen comença a guanyar-se la confiança de la nena, inicialment compartint gustos semblants, denunciant situacions d'injustícia i posteriorment fent veure a la nena l'important que era per a ell, fent-la creure que estaven fets l'un per l'altre.

Finalment, quan la relació de confiança sembla consolidada, el nen proposa a la nena anar a la buscar-la un dia a la sortida del col·legi. Quan la nena li diu que sí vol conèixer físicament, el nen li adverteix que té una malaltia rara que consisteix en que cada any que ha viscut li suposa un deteriorament físic de tres anys, així que tot i que té 15 anys sembla que té 40. Constantment l'assetjador li insisteix a la nena en que segur que per a una noia tan madura i especial això no ha de ser un problema per a ella, per la qual cosa finalment la nena accedeix al fet que li vagi a buscar a l'escola per donar una volta per la ciutat. Quan apareix l'agressor, convenç a la nena per muntar en un cotxe i acaben en un hotel. Després de conversar amb la víctima i fer-li regals, davant la negativa d'ella a mantenir relacions sexuals, intenta agredir-la per la força, aconseguint escapar i cridar al seu pare per telèfon.

La Policia en aquest cas va arribar abans que perpetrés l'agressió sexual, però el delicte del art. 183 bis ja havia estat consumat.

Un nuevo caso de 'ciberbullying' ha obligado a actuar al Departament d'Ensenyament de Catalunya. Tres menores de un colegio de Girona acosaban a otro en las horas lectivas y fuera del centro a través de mensajes de Whatsapp.

La dirección del CEIP Aldric de Cassà de la Selva (Girona), una de las dos escuelas públicas que hay en el municipio, decidió expulsar durante una semana a los tres acosadores. A pesar de cursar 4º de Primaria (9-10 años) el asedio sobre su compañero era constante y el colegio se vio obligado a tomar cartas en el asunto.

La expulsión no gustó a los padres afectados, que en lugar de culpar a sus hijos la tomaron con la dirección de la escuela. Los progenitores cuestionan la actuación de los profesores hasta el punto de amenazar con interponer denuncias al colegio.

Ante semejante problemática, el Departament d'Ensenyament de Catalunya activó los protocolos establecidos para este tipo de casos. No se han querido dar detalles de lo ocurrido, porque desde Ensenyament aseguran que son hechos que se enmarcan estrictamente dentro del ámbito del centro y donde, además, están implicados menores. Aunque el niño que sufría el 'ciberbullying' tendría los mensajes amenazantes como prueba.

Los niños acosadores ya han vuelto a la escuela tras su semana de castigo, pero este caso vuelve a activar el debate de si es necesario un mayor control de los padres sobre sus hijos con las nuevas tecnologías. Menores de solo 9 años hacían la vida imposible a otro compañero por Whatsapp y los padres no tenían constancia de lo que hacían sus hijos con el teléfono móvil. Y no solo eso, una vez descubierto el caso culpaban al profesorado en lugar de a ellos mismos.

Pese a todo, Ensenyament ha dejado claro que, a pesar de su intervención, el conflicto se va a resolver desde el centro ya que se considera una cuestión interna. Según explica la agencia Europa Press, desde el centro se ha querido dejar claro que la expulsión respondió a una situación de convivencia en la escuela, y ha asegurado que están trabajando con el departamento para resolver el caso.

Condenados por atacar la dignidad de un compañero en Tuenti

Un joven ha sido condenado en Sevilla a pagar una multa de 100 euros por colgar en su perfil de la red social online Tuenti un fotomontaje de un compañero de clase en la que aparecía dentro de una diana tocando un violín. La fotografía permaneció dos meses visible en la comunidad virtual y con ella el condenado "provocó deliberadamente comentarios despectivos" hacia la víctima por parte de sus compañeros de bachillerato en un colegio privado de Sevilla, según recoge la sentencia. Además, el condenado "contribuyó en primera persona a dichos comentarios a través de los chats que sostuvo" con sus compañeros.

El juez considera en su sentencia que el condenado llevó a cabo "un deliberado ataque a la dignidad personal del menor denunciante y a su imagen y buena fama entre los compañeros del colegio, guiado por el propósito de un menoscabo personal y moral".

Junto a este joven, que es mayor de edad, varios compañeros de clase, menores, fueron enjuiciados por la misma causa en el Juzgado de Menores de Sevilla, que les ha impuesto una condena de trabajos en favor de la comunidad en un comedor de caridad próximo al colegio.

Casos de ciberbullying en el Tribunal Superior de Justicia de La Rioja

En octubre de 2008 el padre de una menor denunció la aparición de un contenido vejatorio sobre su hija en Internet y apuntaba hacia dos sospechosas. El fiscal sobreseyó el caso al no considerar entonces oportuno iniciar la vía penal porque no había indicios claros de la autoría de los hechos, existía una situación de recíproco conflicto entre las menores y se hacía un uso inadecuado de las nuevas tecnologías por ambas partes. Además, la investigación que podría aportar la dirección de la IP del ordenador desde donde se realizaba la presunta manipulación tampoco sería suficiente para acreditar la autoría de los hechos. El Defensor del Pueblo ha pedido reabrir el caso porque el progenitor de una de las denunciadas habría reconocido que su hija cometió los hechos.

Relativo a acoso escolar, entre los tres expedientes incoados por el Tribunal Superior de Justicia de La Rioja en el 2008 destaca el de seis menores que acudían a la misma clase insultaban y vejaban a otro compañero. Incluso llegaron a publicar en Youtube una fotografía del denunciante con comentarios humillantes. Tras la denuncia presentada por el agredido, en el ámbito escolar se acordó que el cabecilla de los agresores fuera cambiado de clase, el centro educativo reprendió a los menores quienes tuvieron que pedir perdón a la víctima y cambiar su comportamiento. En este caso, no fue necesaria ninguna medida de alejamiento ni de cambio de centro escolar.

Allem Halkic, 17, killed himself in 2009 after he was bullied on a social networking website.

In a landmark ruling, Victoria's Victims of Crime Assistance Tribunal last month found the Melbourne teenager died as a direct result of an act of violence and awarded his parents compensation.

Cyber safety expert Susan McLean said she hoped the tribunal ruling would send a clear message to the community and authorities about the dangers of online behaviour.

Ms McLean, the director of Cyber Safety Solutions, said studies showed that between 15-30 per cent of young people have been bullied online.

She said cyber bullying should be seen as a community health problem.

Ms McLean said all members of the community needed to be actively involved in stamping out cyber bullying.

That started with parents keeping a close watch on their children's internet use, she said.

Premier Ted Baillieu said his generation sometimes struggled to understand the way young people used social media.

"Whilst there is connection on a technical basis, people are connected whether it's by Twitter or Facebook or email or messaging, they are remote on a physical basis," he told reports on Monday.

"And that lends itself to pretty emotional responses to bullying."

The comments come as the new legislation stamping out workplace bullying, introduced after the suicide death of Melbourne waitress Brodie Panlock is expected to pass Victorian parliament.